

Van: de Biotheek <biotheek@bioforum.be>
Aan: Abonnementen Netknipsels
Datum: 07/31/2008 03:41 PM
Bijlagen: [Biotheekkrant249_31_07_2008.doc](#) (359 kB)
Onderwerp: Biotheek Netknipsels #248 - 17 juli 2008

Deze keer naast de gebruikelijke artikelen over biovoeding en de steeds vaker opduikende biokledij, ook een reportage omtrent ecologische meubelen. Het mooie eraan vind ik dat er nagedacht wordt over hoe iets geproduceerd wordt, welke processen en materialen er allemaal bij komen kijken en welke impact dat heeft op de omgeving. Net zoals dat ook geldt voor voeding en kleding.

Warm-warmer-warmstgroetjes,

Geertje Meire & Peggy Verheyden
Medewerksters Communicatie

In dit nummer:

[EU - Lancering EU-campagne rond biolandbouw](#)
[Biologica: Nieuwe Europese regelgeving goedgekeurd maar niet af](#)
[Sterrenrestaurant op Folkfestival](#)
[10 mythes over biologische voeding](#)
[Tieltse leraar ontwerpt ecologische meubelen](#)
[Organic by design](#)

Landbouwer

[Bordenactie ggo-vrij](#)
[NL - Mooiste modderpoel 2008 bij biologische varkensboer in Kamerik](#)
[NL - Publicaties over multifunctionele landbouw](#)
[NL - Ketenpartijen kunnen omschakeling stimuleren](#)
[NL - Stikstof- hulpmeststoffen als alternatief voor bloedmeel in boomkwekerij getest](#)
[Bio kip verbruikt meer energie](#)
[Bioappeloogst EU iets kleiner dan vorig jaar](#)
[IRE - Farm Walks in Ireland](#)

Verwerker

[Import biovoeding botst op duurzaamheidsgrens](#)
[Slimme verpakking vers helpt terugdringen CO2-emissie](#)
[NL - FZ Organic schroeft productie biologische chips op](#)
[FR - Meer Franse Bio Wijn](#)
[SWE - Lantmännen stapt in biologisch kippenvlees](#)
[U.S.A. - Organic Pet Foods Sales Starting to Take Off](#)

Verkooppunt

[Natuurvoeding; een markt te winnen bij heavy users en cultural creatives](#)
[Whole Foods target 'everyday' people](#)

En de Bio-kalender

EU - Lancering EU-campagne rond biolandbouw

Op de landbouwbeurs in Libramont heeft de adjunct-directeur-generaal Landbouw van de Europese Commissie, Lars Hoelgaard, officieel de nieuwe Europese campagne rond biologische landbouw en bioproducten gelanceerd. Met de slogan "Biologisch. Goed voor de natuur, goed voor jou", wil Europa al wie met bioproducten te maken heeft, informeren. BioForum was vertegenwoordigd door voorzitter Johan Devreese en stafmedewerker Leen Laenens.

Centraal in de campagne staat een website organic-farming.europa.eu die in 22 talen geraadpleegd kan worden. Surfers vinden er onder andere informatiepakketten over biologische landbouw, marketingproducten en info over de Europese wetgeving terzake. Concreet wil men producenten, distributeurs, detailhandelaars, restaurateurs en al wie in de landbouw actief is, wijzen op de verdiensten van de biologische landbouw, met als uiteindelijke bedoeling hen biologische producten naar waarde te leren schatten.

In juli 2010 wordt ook het nieuwe Europese logo van de biologische landbouw voorgesteld. Het grote publiek zal het winnende ontwerp mogen kiezen uit de inzendingen van een wedstrijd tussen kunstscholen.

De 74ste editie van de landbouwbeurs van Libramont in de provincie Luxemburg heeft op vier dagen 185.284 bezoekers gelokt, een absoluut record. Zaterdagmiddag vereerde Prins Laurent voor het zevende jaar op rij met een bezoek in het gezelschap van vrouw en kinderen. Zondag, de dag dat koningin Paola een bezoek aan de beurs bracht, was de opkomst in Libramont zo hoog dat op sommige momenten 10.000 mensen per uur de ingangseuropen passeerden.

Bron: Biotheek, 30/07/2008

Biologica: Nieuwe Europese regelgeving goedgekeurd maar niet af

Op 2 juli hebben de lidstaten van de Europese Unie de uitvoeringsregels voor de nieuwe verordening voor biologische productie goedgekeurd. Naar verwachting zullen de teksten begin oktober officieel gepubliceerd worden, waarmee de regels per 2009 ingaan. Grote wijzigingen zijn er niet. Biologica verwacht dat de echte impact zichtbaar wordt als certificeerders, biologische telers en verwerkers met de nieuwe teksten gaan werken. De organisatie acht de groot dat de regels de komende jaren nog veranderen; de Europese Commissie heeft namelijk beloofd belangrijke inhoudelijke thema's zoals regels voor pluimvee en kassuinbouw nog te bespreken.

Weinig wijzigingen, regels wel beter te volgen

De regels voor plantenteelt, dierhouderij en verwerking zijn opnieuw gerangschikt. Weinig inhoudelijke wijzigingen van lidstaten, van de Europese Commissie zelf en vanuit de biologische sector hebben de eindstreep gehaald. De landbouwpraktijk verschilt aanzienlijk tussen lidstaten, de biologische landbouw is in een andere ontwikkelingsfase in "oude" en "nieuwe lidstaten", de verordening is heel complex en vanuit de Commissie was ook maar beperkte menskracht beschikbaar.

Verdoofd castreren pas vanaf 2012 verplicht

Verdoofd castreren van biologische biggen wordt binnen de Europese Unie vanaf 2012 verplicht. In Nederland hebben biologische varkenshouders er voor gekozen hun biggen nu al verdoofd castreren. De overgangperiode voor het aanbinden van vee in oude stallen is verlengd naar 2013. De ingrediëntenberekening wordt verbeterd en biologische diervoeders gelabeld.

Afzet biologisch mest

Door stevige onderhandeling is voorkomen dat bestaande biologische bedrijven in Nederland ernstig in de problemen zouden komen. Zo werd een voorstel gelanceerd dat een biologische veehouder al zijn mest op het eigen bedrijf moest afzetten. Voor Nederland, waar specialisatie ook in de biologische sector gemeengoed is, zou zo'n regel tot grote problemen leiden. Dankzij lobby is de regel omgebogen. Nu kan de afzet van biologische mest die een veehouder niet op zijn eigen bedrijf kwijt kan, via een schriftelijke samenwerkingsovereenkomst met andere biologische bedrijven worden afgezet.

Nog vast te stellen: wijn, import en gist

Niet alle implementatieregels zijn al goedgekeurd. De Commissie had zo'n haast om voor 2009 een nieuwe verordening te hebben, dat ze het komend halfjaar nog regels voor bereiding van wijn, voor import, en producten van aquacultuur moet vaststellen. Hetzelfde geldt voor de productieregels voor biologische gist. En voor het verplicht gebruik van het nieuwe Europese logo voor biologische producten is een overgangsregeling ontworpen.

Voorsprong Nederland komende twee jaar verzilveren

De grootste winst voor de Nederlandse biologische sector moet nog verzilverd worden. De Commissie heeft toegezegd dat ze belangrijke, maar niet onderhandelde onderwerpen nog zal behandelen. Op die wensenlijst staan: richtsnoeren voor controles, regels voor pluimvee, verwerking van veevoeder en voedingsmiddelen, voederetikettering en mineralen, plantaardige productie en tuinbouw in kassen.

Het is de verwachting van het ministerie van LNV dat deze onderwerpen binnen twee jaar op de agenda van de Commissie komen. Dit geeft de Nederlandse biologische sector een gouden kans om bijvoorbeeld haar regels voor het opfokken van biologische kippen op Europees niveau te introduceren en duidelijke spelregels voor de glastuinbouw af te spreken. Biologica zal dan ook tijdig in overleg met de sector standpunten formuleren.

Informatiebijeenkomsten

Biologica organiseert samen met de VBP en Skal een informatiebijeenkomst over de nieuwe verordening. De voorlopige datum is vastgesteld op donderdag 4 december 2008. Daarnaast zal op de Biovak 2009 aandacht worden besteed aan de nieuwe verordening. De IFOAM EU groep werkt momenteel aan een dossier over de verordening, dat op de Biofach 2009 in Neurenberg gepresenteerd wordt.

Bron: Biologica, 29/07/2008

Sterrenrestaurant op Folkfestival

Een sterrenrestaurant op een festival? Dranouter heeft een overeenkomst met 'In de Wulf', het restaurant van chef Kobe Desramauts, dat op een boogscheut van het festivalterrein ligt.

Al sinds het ontstaan van het Dranouter festival biedt de organisatie een ruim assortiment eetstandjes aan: van de traditionele frieten met mayonaise over de smaakvolle wereldkeuken tot en met een uitgebreid biologisch en vegetarisch aanbod en tal van artisanale streekproducten.

Dit jaar serveert chef Kobe er ook een speciaal festivalmenu met een aangepast voorgerecht, een hoofdgerecht en een dessert. Dat alles kan ook afzonderlijk gedegusteerd worden aan een speciale stand op het festivalterrein. De prijs ligt in dezelfde orde als de andere festivalcatering. Het 'In de Wulf-menu' ziet er als volgt uit: frisse crème van erwten, tomatencompote & zuurdesemtoast met oude mimolettekaas; gekonfijt en gelakt melkvarken, ragout van ui, luchtige aardappel en frisse kruiden en tot slot uitgelekte yoghurt, Dranouterse aardbeien en granité van rode vruchten.

Bron: Het nieuwsblad Oostende-Westhoek, 26/07/2008

10 mythes over biologische voeding

Samen met lokaal geteelde en seizoensgroenten, is biovoedsel een ware hype. Beter voor de gezondheid, beter voor het milieu, beter voor alles en iedereen. Maar is dat wel zo? Het Amerikaanse Marie Claire ontdekte dat er zes misverstanden bestaan rond biologisch voedsel.

MYTHE 1: Bio is altijd beter voor het milieu.

Biologisch voedsel wordt geteeld zonder pesticiden of chemicaliën, en vervuilen zo de aarde en het grondwater niet. Dat klopt, maar daardoor ligt de opbrengst wel veel lager, waardoor er meer grond nodig is of nog meer mensen in de Derde Wereld zullen sterven door ondervoeding.

Dennis Avery van het Hudson Institute's Center for Global Food Issues heeft berekend dat de landbouw met hoge opbrengst 24 miljoen vierkante kilometer aan bossen heeft bespaard. Als de volledige wereldbevolking op biolandbouw zou overschakelen, dan zou nog eens 16 miljoen vierkante kilometer moeten wijken om landbouwgrond van te maken.

MYTHE 2: Biovoeding bevat meer voedingsstoffen

Moeilijk te zeggen omdat de onderzoeken geen uitsluitsel geven. Belangrijker voor het aantal voedingsstoffen in groenten en fruit is hoe lang je ze al hebt. Hoe verser, hoe beter, want na verloop van tijd 'verdwijnen' vitamines gewoon uit voedsel. Maak je je zorgen over de voedingsstoffen in je voeding, koop en kook dan zo vers mogelijk.

MYTHE 3: Bio is lekkerder

Over smaken valt niet te twisten maar ook uit blind onderzoek is nog geen verschil naar boven gekomen. Wat hier wel telt, is of je (verse) lokaal geteelde, seizoensgroenten en - fruit koopt. Belgische aardbeien zijn in mei per definitie lekkerder dan geïmporteerde in december, die lange tijd bevroren werden om ze te kunnen transporteren.

MYTHE 4: Je hoeft biovoeding niet te wassen

Alle voeding die uit de grond komt, heeft potentieel blootgestaan aan bacteriën zoals E. coli. Onder stromend water afspoelen, is nog steeds de beste optie.

MYTHE 5: Je steunt kleine of eco-bedrijven

Bio is big business geworden, zelfs in die mate dat biovoeding soms geïmporteerd wordt om aan de vraag te voldoen. Die CO2-kilometers zijn nochtans niet echt 'eco' of 'bio'. Kleine bedrijven worden ook uit de markt geconcurrereerd door de grote die alles opkopen aan dumpingprijzen, die zo laag liggen dat de bioboer niet kan overleven.

MYTHE 6: Bio is beter

Biogroenten en -vlees misschien wel, maar biokoekjes of biolimonade is net zo slecht als gewone koekjes of gewone limonade.

OPGELET: 'Biologisch' betekent dat het product voor minstens 95 procent bestaat uit biologisch geteelde producten. 'Gemaakt met bioproducten' betekent dat er slechts 70 procent van de producten biologisch gekweekt werd.

Een hondenleven

Is er dan niets aan biovoeding 'beter' dan aan 'gewone' voeding? Toch wel. Biologische producten zijn vaak op een humanere manier gemaakt. Dieren bijvoorbeeld krijgen meer ruimte en ander voedsel, waardoor ze een minder gestresseerd leven leiden.

Het risico op ziektes zoals de gekkekoeienziekte, dat is ontstaan doordat dieren dierlijk voedsel kregen, wordt ook nihil. Tot slot: zoals eerder gezegd is bio ondertussen big business. Dat heeft als voordeel voor de consument dat het gemakkelijker wordt om biologisch te eten. Zie ook: www.hln.be
www.biofoodonline.nl/ 18/07/2008

Tieltse leraar ontwerpt ecologische meubelen

Wie zich bekommert om het milieu, kan vanaf dit najaar voor ecologische meubelen kiezen. In opdracht van Ovam maakte leraar en interieurontwerper Dirk Braeckevelt 'Eco-line', een milieuvriendelijke meubellijn.

Ontwerpers in alle mogelijke vakgebieden, gaande van juwelen tot verpakkingsmateriaal, kregen van de Openbare Afvalstoffenmaatschappij (Ovam) de vraag om ecologische meubelen te ontwerpen. Als lid van de UDB, de Unie der Belgische Designers, ging Dirk Braeckevelt (44) die uitdaging aan. Braeckevelt is leraar Ontwerptechnieken en Vormgeving in de afdeling houtbewerking van het VTI in Tielt en is sinds 1996 interieurontwerper in bijberoep.

Anderhalf jaar lang werkte Braeckevelt aan zijn project.

'Het was een pionierswerk. Ik maakte eerst een complete studie. Daarbij nam ik elk facet onder de loep, zoals de levensduur van meubelen, hoe ze zo efficiënt mogelijk vervaardigd kunnen worden en hoe het bedrijf in kwestie elektriciteit kan besparen of tijd kan uitwinnen door het machinepark anders op te stellen.'

Ook aspecten als duurzaam bosbeheer en het gebruik van waterdragende vernis, lak of verf kwamen in de studie aan bod. Zo vond Dirk Braeckevelt uiteindelijk een geschikte partner in het bedrijf Devriese uit Hertsberge (Oostkamp). Die waren bereid meubelen op die manier te produceren.

'Het is belangrijk dat alle gebruikte elementen recycleerbaar zijn. Daarom worden scharnieren en handgrepen in aluminium vervaardigd en zijn ze gemakkelijk te verwijderen', illustreert Braeckevelt het grondige denkwerk. 'Milieu, prijs en kwaliteit moeten in evenwicht zijn.'

Onlangs kon Dirk Braeckevelt zijn project en de prototypes van zijn ontwerp aan Ovam voorstellen. 'Ovam keurde ze goed en dus kunnen we met de eigenlijke productie beginnen. Het gamma zal vanaf oktober in de betere meubelzaken beschikbaar zijn.'

Opvallend is dat de meubelen uit modules bestaan. 'Zo kan de klant zijn kast naar eigen wens groter of kleiner maken en kiezen voor een televisiekast, een ladenblok of een dressoir. Tot het gamma behoren ook tafels en stoelen en op termijn willen we het aanbod uitbreiden tot slaapkamers, zitmeubelen of meubelen op maat.'

Omdat een lange levensduur belangrijk is, koos Dirk Braeckevelt voor een strak en tijdloos ontwerp, voorlopig beschikbaar in vier kleuren.

Surf naar www.nieuwsblad.be/tielt, waar je op Tielt Blogt kunt kennismaken met de Eco-line meubelen. Meer informatie vind je ook op www.dbvdesign.be.

Bron: De Standaard - West-Vlaanderen, 25/07/2008

Organic by design

At Graduate fashion week, the fashion designers of tomorrow reveal their talent to the world. This year, many of them are also revealing their vision for a more ethical and sustainable future for the fashion industry. Nine graduates, selected among many applicants for their outstanding creative skills and their innovative approach to sustainable fashion, are all recipients of a grant from Pesticide Action Network UK. The Organic by Design winners represent seven different fashion colleges across England, Scotland and Wales. These designers demonstrate the creative potential of eco and ethical fashion, centred around the use of organic cotton in their final year collections. Right from the start of their careers, they show that ethics and sustainability can be fashionable. Already, Organic by Design's recipients are grabbing the media's attention. First prize Ingrid Haas, who studies knitwear at Central Saint Martins, is being singled out as a name to watch by fashion editors from the Independent, Marie Claire, and Vogue.

The graduates have seen for example how traditional weaving allows Indian farming communities to add value to their organic cotton fibres; how wedding gowns can be reused and combined with luxurious organic cotton fabrics; how CO2 emissions are minimized through local manufacturing; and how vegetable tanned leathers can be used, along with hemp and organic cotton fabrics, to create a range of handbags which combine great fashion forward aesthetics with individuality, functionality, and ethical values. For many of these young designers, the journey started last October when they met with Barnabas Guerra, an organic cotton farmer from the small West African country of Benin, who entrusted his cotton fields to his brother and left his homeland for the first time to deliver his message across European fashion schools: organic cotton has transformed the lives of everyone in his community. Barnabas was invited by the charity Pesticide Action Network UK, which seeks to eradicate extreme poverty among cotton farming communities in the developing world, through the adoption of organic agriculture and fair trading practices. The charity initiated the grant Organic by Design, in an effort to respond to the growing interest from fashion students for organic cotton.

Pesticide Action Network UK (PAN UK) is a UK registered charity working to eliminate the hazards of pesticides and promote sustainable alternatives to chemical intensive agriculture. PAN UK's cotton programme has been promoting the use of organic cotton as a mean to improve the health, livelihoods, and environment of poor small scale farming communities in the developing world since 1992. Organic by Design is a mini-grant programme offered by PAN UK, designed to support selected final year fashion design students who wish to use organic cotton as part of their graduate collection. The aim is to encourage and support students to showcase the creative potential for organic cotton products in the fashion world - both in the academic arena and beyond it into the industry.

www.WearOrganic.org

Bron: www.organic-market.info, 22/07/08

Bordenactie ggo-vrij

Vanaf 23 juli verschijnen op enkele tientallen plaatsen in Vlaanderen borden in de velden van biologische landbouwers. Daarop verklaren zij dat hun teelt gegarandeerd ggo-vrij is en dat ze dat zo willen houden. De bioboeren hopen dat ook gangbare landbouwers die kiezen om ggo-vrij te blijven telen, zich bij de actie aansluiten.

Sinds tien jaar is de commerciële teelt van ggo-gewassen wereldwijd toegestaan. Die teelt groeit elk jaar, ook in Europa. In 2007 kwam er 77% Europese landbouwgrond met ggo-teelten bij, bijna uitsluitend in Spanje en Frankrijk. Door deze toename komt de keuzevrijheid van landbouwer en consument in het gedrang. Als we geen afdoende maatregelen nemen, is het risico op vermenging van ggo-teelten en andere gewassen reëel. De biologische sector eist daarom een duidelijk wettelijk kader. De politiek moet dringend werk maken van het zogenoemde coëxistentiedecreet, dat tot in detail het samengaan van de twee teeltwijzen bepaalt. Binnen de Vlaamse regering is er een principiële akkoord over de inhoud van het decreet. Op 10 juli heeft de regering het akkoord in een aangepaste versie nog eens bevestigd. De biosector wil dat het zo snel mogelijk wordt behandeld en gestemd in het parlement. Het coëxistentiedecreet is nodig om de bioboer te beschermen. Als er toch besmetting optreedt, moet de bioboer correct worden vergoed. Hiervoor ontbreken vandaag nog duidelijke garanties.

De biolandbouw heeft goede redenen om voor een ggo-vrije teelt te kiezen:

Uit respect voor het natuurlijke systeem

De natuur respecteert de plant en dat wil de biologische landbouw ook doen. De ggo-techniek doorbreekt de grenzen van de natuurlijke voorplanting en dat kan niet in de biologische landbouw. In biolandbouw worden ziekten voorkomen en genezen vanuit de kennis van het natuurlijke systeem. Dat is beter dan de natuur te manipuleren.

Uit respect voor de plantenrijkdom

Volgens de Wereldvoedselorganisatie ging in de 20ste eeuw 75% van de plantenrijkdom in de voedselgewassen verloren. Ggo-teelten leiden tot monoculturen en een verdere verschraving van de biodiversiteit. Op en rond biobedrijven floreert de natuur.

Uit respect voor het principe van duurzaamheid

De invoering van ggo's is onomkeerbaar. Op dit ogenblik kan niemand inschatten wat de gevolgen van ggo's voor mens en dier zullen zijn. Er is nog zoveel onbekend rond deze techniek. Daarom is het beter om voorzichtig te zijn en nog meer onderzoek te doen naar de gevolgen op lange termijn.

Uit respect voor de autonomie van de boerin en de boer

Gentechnologie zorgt ervoor dat de industrialisering van de landbouw zich verder zet. Als de boer ggo-gewassen teelt, is hij geen eigenaar meer van het zaad. Enkele grote multinationale ondernemingen krijgen via eigendomsrechten en patenten meer en meer schakels van het landbouwproces in handen. Ze leggen zo de hand op het genetisch werelderfgoed, één van de sleutels om het wereldvoedselvraagstuk op te lossen.

Om al deze redenen kiest bio voor ggo-vrij.

Meer nog : de biolandbouw is het enige landbouwsysteem dat wettelijk gegarandeerd ggo-vrij is.

Verschillende bioboeren staan de pers graag te woord rond hun keuze voor ggo-vrijeteelten. U kan terecht bij:

- Herman De Meutter, Goorstraat 43, 2970 Schilde, 03/383 07 82
- Renaat Devreese, Polderstraat 4, 8420 De Haan, 059/236 381
- Magda Tiels, Keienberg 10, 9404 Aspelare, 054/324 813

Voor meer uitleg over het verband tussen biolandbouw en ggo-vrije teelten:

Leen Laenens, 03/286 92 62, 0478/ 20 19 93

leen.laenens@bioforum.be

www.ggo-vrij.be

Bron: de Biotheek-Leen Laenens, 23/07/2008

NL - Mooiste modderpoel 2008 bij biologische varkensboer in Kamerik

Wakker Dier heeft de modderpoel op het biologische varkensbedrijf van Floor de Heer in Kamerik gekozen tot mooiste van Nederland. Met de jaarlijkse modderpoelverkiezing wil de organisatie de biologische varkenshouderij positief onder de aandacht brengen als alternatief voor de intensieve varkenshouderij.

Floor de Heer heeft een gesloten bedrijf met 80 zeugen en ruim 500 vleesvarkens en is een biologisch boer van het eerste uur. Al sinds 1999 is zijn bedrijf biologisch. Zijn vlees zet hij sinds kort lokaal af bij een kleine biologische slager. Daar is hij bijzonder blij mee: zijn dieren hoeven minder lang op transport, en het vlees wordt verkocht binnen Nederland, waardoor zij minder kwetsbaar zijn als de grenzen dicht gaan bij veeziekten.

Bron: Wakker Dier, geknipt uit AgriHolland.nl, 30/07/2008

NL - Publicaties over multifunctionele landbouw

Steeds meer bedrijven kiezen voor verbreding, ook wel multifunctionele landbouw genoemd. De samenleving heeft het platteland ontdekt en vraag naar plattelandsdiensten en producten neemt jaarlijks toe. Hoewel de omvang nog bescheiden is, lijkt verbrede landbouw een grote potentie te hebben. Om die potentie te benutten is het nodig om:

- nieuwe ketens te ontwikkelen,
- belemmeringen in wet- en regelgeving op te heffen,
- ondernemersvaardigheden bij agrariërs en andere partijen te ontwikkelen,
- nieuwe organisatievormen te ontwerpen en technisch te innoveren

Wageningen UR werkt aan deze onderwerpen en heeft daarover diverse publicaties uitgebracht.

Meer informatie: Andries Visser, PPO van Wageningen UR, andries.visser@wur.nl

Hieronder de links naar samenvattingen en volledige teksten van de diverse publicaties over multifunctionele landbouw:

- Boer, zorg dat je boer blijft! Een onderzoek naar de specifieke waarden van een bedrijfsmatige zorgboerderij
- Een echte boerderij met een echte boer; De waarde van agrarische productie bij multifunctionele landbouw
- Innoveren voor weidevogels; Menukaart voor effectief weidevogelbeheer op moderne melkveebedrijven
- Kansenscanner verbrede landbouw: kansen voor uzelf, mogelijkheden voor uw bedrijf
- Meer dan landbouw; Kansen voor verbreding
- Meerwaarde Landbouw en Zorg
- Natuur als erfgoed; agrarisch natuurbeheer als venster op verbreding
- Ruimte in Regels: 10 succesvolle voorbeelden
- Stadslandbouwgids; Stadslandbouw onder de loep
- Water kent geen grenzen; samen werken aan agrarisch waterbeheer

Bron: Biokennis.nl, 22/07/2008

NL - Ketenpartijen kunnen omschakeling stimuleren

Ontwikkel een omschakelproduct. Dat maakt het voor gangbare boeren en tuinders aantrekkelijker om om te schakelen. Dat is een van de aanbevelingen die naar voren kwam tijdens de bijeenkomst 'Het zit zó bij bio: omschakeling en opschaling in de keten op 26 juni.

De biologische verwerkers, handelaren en leveranciers lopen steeds vaker tegen tekorten aan. Er is te weinig aanbod in onder andere biologisch varkensvlees en (industrie)groenten om aan de steeds toenemende vraag van de consumenten te voldoen. Tijdens de bijeenkomst kwamen diverse aansprekende voorbeelden en tips naar voren om gangbare boeren te stimuleren biologisch te gaan boeren. Zo blijkt de gangbare boer een onvolledig en verkeerd beeld te hebben van biologisch. Dat beeld wordt ook nooit gecorrigeerd omdat de gangbare en de biologische wereld compleet van elkaar gescheiden zijn. Bijeenkomsten waar zij elkaar ontmoeten blijken goed te werken. Ook is het belangrijk dat afnemers de afzet en minimumprijzen garanderen. Een andere tip is om als afnemer op de website specifieke informatie te geven voor de producent en niet alleen voor de consument.

Meer informatie: Wijnand Sukkel, PPO van Wageningen UR, wijnand.sukkel@wur.nl

Bron: Biokennis.nl, 18/07/2008

NL - Stikstof- hulpmeststoffen als alternatief voor bloedmeel in boomkwekerij getest

Enkele afnemers van biologische boomkwekerijproducten stellen als eis dat tijdens het productieproces geen bloed- en beendermeel gebruikt mag worden. Om hieraan tegemoet te kunnen komen zijn in het teeltseizoen 2007 en 2008 proeven gedaan met alternatieven voor bloedmeel. Het niet-gebruiken van beendermeel lijkt gezien de samenstelling van de meeste organische meststoffen geen probleem.

Om tekorten aan stikstof aan te vullen, maken telers vaak gebruik van bloedmeel, dat circa 13% stikstof bevat. Maar volgens de BD en Bio Swiss regels is het gebruik van bloedmeel niet toegestaan. Op demo-proefvelden met vruchtbomen en Phlox zijn alternatieve organische stikstofmeststoffen vergeleken met bloedmeel. De proeven zijn uitgevoerd met Monterra malt 5-1-5 en Monterra ricinus 4,5-1,5-8 en compost in vruchtbomen op klei en Phlox op duinzandgrond.

Proeven 2006

Voor zowel Phlox en vruchtboomonderstammen zijn nauwelijks verschillen in opbrengst gevonden. Bovengronds leverde gebruik van Monterra malt een iets betere opbrengst. Monterra malt 5-1-5 en Monterra ricinus 4,5-1,5-8 kan bij hoge giften leiden tot overschrijding van de fosfaatnorm.

Proeven 2007

Het gebruik van organische stikstofmeststoffen boven het gebruik van compost en natuurlijke mineralisatie had geen zichtbaar effect op de gewasgroei. Wel waren verschillen minerale stikstof in de bodem meetbaar. Het effect van bijbemesting was wel aanwezig bij Phlox, zonder toediening bleef de opbrengst achter ten opzichte van de bijbemeste varianten. De verschillen tussen verschillende meststoffen waren gering. Monterra malt en bloedmeel lijken in Phlox iets beter te voldoen.

Zie voor meer informatie het rapport Demonstratieproeven alternatieven voor bloedmeel in de boomkwekerij.

Bron: Biokennis.nl - Wageningen UR, 24/07/2008

Bio kip verbruikt meer energie

Biologische kippen zijn actief, dagelijks scharrelen ze in binnen- en buitenuitloop. Door het buitenleven zijn ook temperatuurverschillen te overbruggen. Aan de hand van literatuuronderzoek zijn mogelijke verschillen in energie-eiwit behoeften vergeleken tussen biologische en conventionele houderijsystemen. De conclusie luidt dat biologische kippen een hogere energiebehoefte en een gelijke eiwitbehoefte hebben, maar een getalsmatige onderbouwing voor een hogere energie-eiwitverhouding in het rantsoen ontbreekt nog.

Nutriëntenbehoefte

Energie waardering van pluimvee wordt bepaald op basis van verteringsonderzoek. De formule voor de berekening van de energiebehoefte (OE) houdt rekening met: lichaamsgewicht, omgevingstemperatuur, groei en ei-productie. Er is dus geen correctie voor verhoogde activiteit. Ook het correct inschatten van de omgevingstemperatuur en de bijbehorende energiebehoefte is bij het biologische houderijsysteem een onzekere factor. Variatie in omgevingstemperatuur zorgt voor verschillen in warmteafgifte, warmteproductie en daarmee beïnvloedt het de behoefte aan (metaboliseerbare) energie en voeropname. Voor een biologische kip zijn warmteproductie en daarmee energiebehoefte moeilijk exact te voorspellen. Omgevingstemperatuur heeft ook invloed op de voeropname; een lage omgevingstemperatuur bevordert de voeropname en daarmee mogelijk ook de overconsumptie van eiwit. Hoge temperaturen leiden tot minder voeropname en mogelijk daarmee tot een te lage eiwitopname.

Eiwitbronnen en -opname

Het samenstellen van een goed biologisch rantsoen is lastig omdat er beperkingen zijn wat betreft het gebruik van eiwitbronnen. Zo is er een verbod op toevoeging van synthetische aminozuren en chemisch geëxtraheerde grondstoffen (bijv. sojaschroot). Ook de concentratie aan anti-nutritionele factoren in bijvoorbeeld bonen en erwten beperken de mogelijkheden. Er geen aanwijzingen dat de eiwitbehoefte van biologische hennen verschilt ten opzichte van de reguliere houderij, maar de variatie in energiebehoefte in relatie tot voeropname kan wel leiden tot een te hoge of juist een te lage eiwitopname.

Meer informatie: Marinus van Krimpen, ASG van Wageningen UR, marinus.vankrimpen@wur.nl

Klik hier voor de samenvatting en de volledige tekst van het rapport 'Energie- en eiwitbehoefte van biologisch gehouden pluimvee' door Van Kneegsel en Van Krimpen.

Bron: Biokennis.nl - Wageningen UR, 21/07/2008

Bioappeloogst EU iets kleiner dan vorig jaar

De oogst van biologische appels valt dit jaar iets kleiner uit. Dat zegt het ZMP door informatie van het internationale forum voor biofruit. Volgens deze prognose zal in het najaar in de EU zon 70.000 ton worden geplukt.

Bron: AgriPress, 26/07

IRE - Farm Walks in Ireland

Ireland aims at having 5 % of the country's agricultural land certified as organic in four years' time, reports the Irish Times. So far, 41,000 hectares, only 0.9 % of the agricultural land in Ireland, are farmed organically, compared with 4.4 % in the UK. Most of the demand for organic food in the country is being met through importing produce. This shows the potential and need for Irish farmers to convert to organic production.

Teagasc, the agriculture and food development authority in the country, promotes the organic route for farmers in association with the Department of Agriculture. Over the summer, a series of farm walks on 21 organic farms is taking place. According to a Teagasc organic farming specialist, the aim of the walks is to show that organic farming is a great opportunity.

Trevor Sargent, the Minister of State at the Department of Agriculture, has recently announced an Organic Action Plan to increase the amount of organic land. The four main objectives are: increase production in Ireland in line with market requirements; increase the knowledge base in organic food and farming; develop the market for organic produce in Ireland and abroad, and encourage the development of public procurement opportunities for organic products.

<http://www.irishtimes.com>

Bron: www.organic-market.info, 28/07/2008

Import biovoeding botst op duurzaamheidsgrens

Bij de start van de bioweek in juni begon de Vlaamse regering haar werkzaamheden met een bio-ontbijt met verse producten van eigen bodem. Een goed voorbeeld voor de verbruiker, maar ook een signaal aan conventionele boeren om zich om te schakelen tot bioboeren.

De Belgische biomarkt groeide in 2007 met 10%, maar het aantal bioboeren volgt die trend niet. Gevolg : 40% van de bioproducten moet worden ingevoerd om te voldoen aan de stijgende vraag. Dat zorgt voor extra 'food miles' en een aanzienlijke extra CO2-uitstoot, zeker als het transport per vliegtuig gebeurt. Niet echt duurzaam en dus beslist te vermijden. Voor sommige producten zoals suiker of thee is dat niet vanzelfsprekend, maar veel groenten en fruit, vlees en zuivelproducten kunnen net zo goed in eigen land geproduceerd worden. Maar de producenten laten het afweten.

Uit cijfers van Bioforum, de koepelorganisatie voor biologische landbouw en voeding blijkt dat het aantal bioboerderijen in Vlaanderen (lichtjes) afneemt : van 236 bedrijven in 2005 naar 230 in 2007. Met 1,77% bioboeren op het totale aantal boeren in het land blijft België echter dicht bij het Europese gemiddelde omdat het aantal bioboeren in Wallonië sterk stijgt : van 497 bedrijven in 2005 tot 622 in 2007. In die context verbaast het niet dat in Wallonië zowel de plantaardige als de dierlijke biologische productie aanzienlijk hoger liggen dan in Vlaanderen, respectievelijk 29.221 ha tegenover 3835 ha, en 908.480 dieren tegenover 213.612 dieren. Vlaanderen telt wel meer bioverwerkers dan Wallonië : 577 tegenover 257.

Bioforum stelt vast dat de vraag naar bioproducten in Vlaanderen in nagenoeg alle sectoren groter is dan het aanbod. Er is dus ruimte voor omschakeling van conventionele landbouw naar biolandbouw. Bovendien is uit een enquête begin dit jaar gebleken dat bioboeren doorgaans veel voldoening halen uit hun manier van werken en dat ze ook blij zijn met de erkenning van het publiek, de productkwaliteit en de eigen gezondheid (omdat ze in principe geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken). Voeg daarbij minder vervuiling van de bodem en het grondwater en meer dierenwelzijn en minder gevaar op bijvoorbeeld een nieuwe gekkekoeienziekte, en je krijgt een aantrekkelijk duurzaam beroep.

Sinds vorige maand zit de Vlaamse regering en zelfs de Boerenbond op dezelfde lijn. Op basis van een strategisch vijfjarenplan kunnen alle actoren nu hun inspanningen bundelen om conventionele boeren ervan te overtuigen dat een bioboerderij ook economisch rendabel kan zijn. En als toemaatje beloofde Vlaams minister-president Kris Peeters (CD&V) een meer biologische en duurzame overheids catering.

Bron: Duurzame Info, 21/07/2008

Slimme verpakking vers helpt terugdringen CO2-emissie

Een speciale verpakking, gericht op het langer vers houden van producten, kan behoorlijk bijdragen aan het terugdringen van de CO2-uitstoot. Die bijdrage kan aanzienlijk zijn als deze producten per schip worden vervoerd in plaats van per vliegtuig, terwijl de producten toch vers aankomen. Dat hebben onderzoekers van de

Agrotechnology & Food Sciences Group (AFSG) van Wageningen UR berekend in opdracht van het Israëlische verpakkingsbedrijf StePac, de producent van het verpakkingsmateriaal Xtend.

De AFSG-onderzoekers stelden tevens vast dat de CO₂-uitstoot gereduceerd kan worden wanneer er tijdens vrachtwagentransport geen ijs meer gebruikt hoeft te worden om de producten vers te houden. Er kunnen per keer grotere hoeveelheden product worden getransporteerd.

De onderzoekers hebben diverse transportscenario's doorerekend, voor bijvoorbeeld witte asperges uit Peru, mango's uit Israël of kersen uit Chili. De speciale verpakking stelt de producent in staat om voor transport per schip te kiezen in plaats van per vliegtuig, omdat de opslagtijd van deze producten zonder dat ze bederven behoorlijk verlengd kan worden. Transport per schip scheelt niet alleen behoorlijk in de kosten maar ook in CO₂-reductie en heeft daarmee gunstiger milieueffecten. Uit de berekeningen blijkt dat de CO₂-reductie in alle scenario's waarin uitsluitend van scheepstransport gebruik wordt gemaakt boven de 90% ligt en bij gecombineerd transport per schip en per vliegtuig nog altijd ruim 30%.

De speciale verpakking maakt het ook mogelijk om af te zien van het gebruik van ijs in kartonnen dozen met een waslaag, bijvoorbeeld bij het vervoer van broccoli. Ook dat scenario levert niet alleen een kostenbesparing op, maar leidt eveneens tot reductie in CO₂-uitstoot. Die kan oplopen tot 40%.

Bron: Agrotechnology & Food Sciences Group, Wageningen UR, 20/07/2008

NL - FZ Organic schroeft productie biologische chips op

Het Friese FZ Organic heeft in het afgelopen jaar de chipsproductie verhoogd met 6 tot 8 procent.

De producent van biologische chips verwerkt nu op jaarbasis ongeveer een miljoen kilogram aardappelen. De aardappelen worden aangeleverd door Agrico. Volgens de directeur wordt 20 procent in Nederland verkocht, geheel via natuurvoedingswinkels. Het overige deel vind haar weg naar Australi, Japan, Saoedie-Arabi en de Verenigde Arabische Emiraten.

De weg naar de reguliere supermarkten is volgens FZ Organic nog lang, maar het bedrijf zegt in onderhandeling te zijn. De chips komen dan onder eigen label in het schap. Naast chips produceert en verhandelt FZ Organic ook onder meer kaas en jams.

Bron: AgriPress, 25/07/2008

FR - Meer Franse Bio Wijn

Steeds meer Franse wijnbouwers kiezen voor de biologische teelt, aldus een bericht van het Productschap Wijn. Het biologische wijnbouwareaal is gegroeid tot 22.000 hectare: 2,6% van de totale Franse aanplant. In 2007 groeide het areaal met 20%. Het aantal gecertificeerd biologische werkende producenten nam met 16% toe tot ruim 1900. Vooral in de Languedoc-Roussillon (6140 hectare, + 16% ten opzichte van 2006), Provence Alpes-Cote d'Azur (5294 hectare, +24%) en Aquitaine (3065 ha, +ç%) groeide het biologische areaal. Het bericht noemt ook de ontwikkeling in de Bourgogne opvallend. Daar was 1000 hectare ingericht voor de biologische teelt, 2% meer dan een jaar eerder.

Bron: FoodPress, nummer 28 - 2008

SWE - Lantmännen stapt in biologisch kippenvlees

Het Zweedse agro- en voedingsconcern Lantmännen stapt met de aankoop van een belang in het bedrijf Bosarpyckling AB in de markt voor biologisch pluimvee-vlees.

De transactie voorziet in de optie voor een volledige overname door Lantmännen op termijn. Volgens Lantmännen biedt de markt voor biologisch pluimveevlees blijvend gunstige perspectieven.

Bron: Agripress, 25/07

U.S.A. - Organic Pet Foods Sales Starting to Take Off

Consumers are turning more and more to natural pet food and other organic products. By 2006, 98% of the US buying public reported purchasing a natural product, and 60% reported buying organic, says Information Resources Inc. (IRI). Those consumers who are also pet owners seem to be extending their purchasing habits to their pets' dietary needs.

According to Packaged Facts, sales of natural petfood in the US reached US\$1 billion in 2007. This figure represents 6% of total US petfood sales and a whopping 50% total growth, or a compound annual growth rate (CAGR) of 25%, since 2003. Packaged Facts projects the segment to grow another 16% CAGR by 2012, increasing to more than US\$2 billion.

In its report Natural, Organic and Eco-Friendly Pet Products in the US, released in October 2007, Packaged Facts says US sales of organic pet food have also increased at booming rates: 55% over 2006 and 48% CAGR since 2003. While still less than .5% of the total US petfood market, 2007 organic sales ended up at US\$67 million, according to data from the Organic Trade Association. Packaged Facts projects that number to increase another 23% CAGR by 2012 to US\$188 million.

Dog Food Recalls

Besides growing consumer interest, Packaged Facts attributes these sales increases to other factors including:

- * Continuing fallout from the 2007 US petfood recalls;
- * Large petfood companies introducing natural dog food in addition to ones from specialty marketers;
- * The number and type of retail outlets carrying natural and organic products is expanding.

"Heightened consumer concerns over petfood safety stemming from the recalls in spring 2007 will keep consumer interest in natural and organic pet food high in the months and years ahead," predicts David Lummis, senior pet market analyst with Packaged Facts. "Looking across the hundreds of products directly involved in the recall, it cannot be chalked up to coincidence that almost all organic and high-grade natural petfoods were spared." He says the few natural products that were recalled fell victim to cross contamination rather than actually containing tainted ingredients, though he acknowledges exceptions such as Nutro products.

Though some petfood manufacturers point to a lack of scientific proof that natural and organic products are indeed healthier or safer, Lummis emphasizes that many natural pet foods and virtually all organic ones contain higher-quality pet food ingredients and are produced in more closely monitored environments. In many cases, this is simply because the companies and production batches are much smaller, he adds.

According to Packaged Facts, other product categories benefiting from the recall fallout include raw/frozen, refrigerated, homemade, 100% US sourced and locally grown many of which also bear pet food labeling and marketing claims of natural or organic.

Sales of natural pet food in the US reached US\$1 billion in 2007.

Full Story: <http://petfoodbrands.livejournal.com/904.html>

Bron: www.organicconsumers.org, 30/07/2008

Natuurvoeding; een markt te winnen bij heavy users en cultural creatives

Het blijkt dat een aanzienlijk deel van alle klanten van natuurvoedingswinkels naast biologische ook niet-biologische levensmiddelen koopt. Een belangrijke doelgroep zijn de zogenaamde cultural creatives, een potentieel interessante doelgroep voor natuurvoedingswinkels. Voor NWO, PBS en Task Force MBL was dit de reden om actief te verkennen welke mogelijkheden er zijn voor groei voor het natuurvoedingskanaal. Een project is gestart om meer inzicht te krijgen in de aankooppatronen van de consumenten die deels biologisch kopen en hun redenen om ook niet-biologische artikelen te kopen. Tevens is inzicht gewenst in de aankooppatronen van de cultural creatives, die deels ook nog geen biologische artikelen kopen.

Het onderzoek richt zich op de mensen die wel regelmatig in een natuurvoedingswinkel kopen, maar die ook veel niet-biologische en biologische artikelen kopen in andere verkoopkanalen zoals supermarkten. Deze groep eet minder dan 50% biologisch en heeft geen medische redenen om naar de natuurvoedingswinkel te gaan (bijvoorbeeld allergieën). Waarom kopen deze consumenten slechts een deel van hun (biologische) levensmiddelen in de natuurvoedingswinkel? Waar kopen ze nog meer? Voor welke momenten en toepassingen kopen ze biologische etenswaren?

Daarnaast richt het onderzoek zich op de cultural creatives als potentiële doelgroep. Cultural creatives zijn consumenten die kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit en die bewust producten kopen die geen ecologische of maatschappelijke problemen veroorzaken. Deze groep consumenten heeft daarom belangstelling voor biologische en duurzame producten. "Er wordt nagegaan hoe cultural creatives geïnteresseerd kunnen worden voor de natuurvoedingswinkel. Waarom kopen ze nu nog niet in een natuurvoedingswinkel? Hoe komt een natuurvoedingswinkel op hen over? Is het zinnig om een aparte marketingstrategie te ontwikkelen, gericht op deze groep consumenten? Hoe stimuleer je het aandeel biologische producten in het winkelwagentje van dit soort consumenten? Welke rol speelt concurrentie in de directe omgeving van de natuurvoedingswinkel (supermarkt, traiteur, boerderijverkoop, etc.)?"

Al deze vragen komen in dit toepassingsgerichte onderzoeksproject aan bod. Allereerst zal door middel van kwalitatief onderzoek een beeld worden verkregen van de mogelijke drijfveren achter het koopgedrag van cultural creatives en huidige bezoekers van de natuurvoedingswinkel die ook nog veel niet-biologische producten kopen. Op basis van de uitkomsten van die discussies, zullen via een internetpanel of persoonlijke gesprekken grotere aantallen mensen ondervraagd worden. Eerste resultaten: eind dit jaar.

Meer informatie: Gemma Tacken, LEI van Wageningen UR, gemma.tacken@wur.nl of Machiel Reinders, LEI van Wageningen UR, machiel.reinders@wur.nl

Bron: Biokennis.nl, 21/07/2008

Whole Foods target 'everyday' people

US organic retailer Whole Foods Market is to launch its first marketing campaign in the UK, reports The Grocer. The ads are set to position the retailer as an 'everyday' choice for shoppers, as well as emphasizing the ethical processes through which its stock is sourced. The campaign will include digital Bluetooth initiatives alongside more traditional outdoor media. Whole Foods Market is also reported to be planning the launch of a second UK store, in Birmingham, later in the year.

Bron: www.naturalproductsonline.co.uk, 28/07/2008

de Biokalender

de volledige Biokalender vindt u op:

http://bioforum.combell.net/biotheekbe_www/agenda_consult.aspx?siteID=1

Colofon

De Biotheek Netknipsels worden uitgegeven door Bioforum Vlaanderen in het kader van het Biotheekproject. De Biotheek is het informatiepunt voor de biologische landbouw en voeding, te consulteren op www.biotheek.be. U kan de Biotheek ook een vraag stellen via 078 151 152 of mijnvraag@biotheek.be.

Deze knipselkrant verschijnt wekelijks met actuele informatie over de nationale en internationale biosector. De berichten worden zonder tekstwijziging (hooguit ingekort) geknipt en geplakt, met vermelding van hun bron.

Samenstelling: Peggy Verheyden & Geertje Meire. Nieuwtjes en evenementen kunnen steeds voor opname doorgestuurd worden aan [geertje.meire\(ad\)bioforum.be](mailto:geertje.meire(ad)bioforum.be) of [peggy.verheyden\(ad\)bioforum.be](mailto:peggy.verheyden(ad)bioforum.be). Momenteel wordt de knipselkrant verzonden naar ruim 2000 relaties binnen de sector, de overheid en sympathisanten van de bioweek.

Aanmelden kan via de website: surf naar http://bioforum.combell.net/biotheekbe_www/form_netknipsels.aspx of via een eenvoudig mailtje aan mijnvraag@biotheek.be.

Uitschrijven graag via een mailtje aan mijnvraag@biotheek.be.

Oude nummers kun je nalezen op http://bioforum.combell.net/biotheekbe_www/artikel.aspx?artikelID=106 onder 'archief'